

Termelésszabályozásra van szükség

Nagytermelőknek 60, kistermelőknek 50 forint: ezt az árat ajánlja 1 liter tejért a feldolgozók egy része a termelőknek. Ez az ár a már amúgy is padlóra került ágazatot végleg kivérezteteti. A két év alatt gyakorlatilag megfelelő átvételi árak már a legjobb hatásfokkal üzemelő tejtermelők költségeit sem fedezik, a termelők többsége több százezer forintos veszteséget szenved el ilyen ár mellett – naponta. Horváth Gábor, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtítkára kormányzati intézkedéseket tart szükségesnek annak érdekében, hogy a tejágazat helyzete ne romoljon tovább.

A legújabb események arra kényszerítették az érdekképviseleti vezetőt, hogy kifejtse véleményét a tejágazatban zajló folyamatokról. Két helyszínen, Balatonfüreden és Nádudvaron egyszerre tartottak demonstrációt a tejtermelők, és ugyanekkor kapták kézhez a feldolgozótól a szerződés módosítását.

Hibás helyzetelemzés

A termelők helyzete egyre romlik, mivel ami támogatást előlegkifizetésként beígért a kormány a termelőknek, azt a feldolgozók a felvásárlási ár csökkentésével azonnal elvették. A tejágazat a mezőgazdaság nehézipara, ebből adódóan nagyon nehéz a tejtermelésben elindulni, nehéz a termelést fenntartani, és a piaci kihívásokra a megfelelő módon és időben reagálni. A tejtermelők felélik a vagyont, és ebben a folyamatban nem csak ők a hibásak.

A tejtermelőket téves helyzetelemzés alapján készítették fel a termelési kvóta megszűnése utáni időszakra. A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács nem a kellő nyomatékkal hívta fel a figyelmet arra, hogy a kvóta megszűnésének milyen negatív hatásai lesznek a magyar tejtermelésre, mondta Horváth Gábor. A hazai tejfelvásárlási árat a kvó-

ta időszakában a nyers tej exportára (Olaszország) határozta meg, húzta felfelé. Azzal ugyanis az ágazaton belül mindenki tisztában volt, hogyha az olaszok nem viszik a magyar tejet, akkor a hazai ipar nem fizeti meg azt az árat, amit az exportért adtak. A MOSZ nem utólag értékeli így a helyzetet, hanem már a kvóta megszűnése előtt vitában állt az ágazati véleménnyel.

A baj bekövetkezett, ráadásul a mai helyzet igencsak termésméztellenes. A termelők ugyanis többet termelnek, viszont 30-40 százalékkal csökkentek a felvásárlási árak. E helyzet kialakulása előtt számba kellett volna venni, hogy az előző uniós támogatási ciklusban végrehajtott fejlesztések következtében többlettermelés jelenik meg. Az előző programban nemcsak trágyaelhelyezés-fejlesztési programot írtak ki, hanem teleprekonstrukcióra is jelentős összegeket fordítottak a termelők. A rekonstrukciós beruházások sok esetben állománybővítéssel is együtt jártak, és a fejlettebb technológia is többlettermelést indukált.

Gúzsba kötve táncolni

Azt is mondhatjuk, hogy az előző kormányok intézkedései következtében van többlettej, de az már a mostani kormány

feladata, hogy belássa, ha ilyen mértékű a többlettermelés, akkor a tartási kötelezettség alól fel kell menteni a termelőket. Így legalább reagálni tudnának a piaci kihívásra, az árcsökkenésre. Ha ugyanis a termelőknek fogy a vagyona, akkor kivágással csökkenthetnék az állomány nagyságát (volt már ilyen célú támogatás), s a tenyésztőket exportálhatnák. A gúzsba kötöttségéből fel kell szabadítani a termelőket, és ez a kormánynak semmibe sem kerülne. A főtítkár szerint Brüsszeltől sem volna idegen ez az intézkedés, mert előbb-utóbb ott is szembe kell nézni azzal, hogy a régi, központi termelésszabályozás helyett új szabályozást kell kialakítani. Ez a termelés csökkentésével járna, éppen úgy, mint Új-Zélandon és Ausztráliában, ahol nemrégiben vezettek be tejtermelés-korlátozást.

Ha a kereslet és a kínálat egyensúlya felbomlik, akkor azon úgy lehet segíteni, hogy csökkentik a termelést és növelik a fogyasztást. Ezért teljesen logikus, ha a kormány promóciós programot indít. Remélhetőleg ennek a programnak lassan eredménye is lesz. Kormányzati feladatnak tartja a főtítkár azt is, hogy csökkenjen a termelők kiszolgáltatottsága. A kormánynak ki kell kényszerítenie a jogszabályokban foglalt tisztességes forgalmazói magatartás betartását, és intézkedéseket kell hoznia, hogy arányosabb

legyen a jövedelem elosztása a termékpályán. Egy éve tart a tejtermelők vesszőfutása, és ha jön az idei nyári tej, akkor már a 2017-es esztendő negatívumai is előrevetíthetők, mondta Horváth Gábor.

Széttagolt termékpálya

A termelők demonstrációjával kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy kereskedők előtt tiltakoztak a termelők. A főtítkár szerint a termékpályán olyan mértékű a széttagoltság, hogy a termelő nem tudja, hogy a feldolgozó és a kereskedő között milyen szerződéses viszony él, mennyiért veszik meg a termékeket. Furcsa ez a szakmaközi szervezeti rendszer, bizonyára nem a magyar viszonyokra szabta az Európai Unió. Ez a szervezeti felállás arra jó, hogy a szektoron belüli feszültségeket és azok következményeit a termelőkre hárítsák. Az EU-ban a feldolgozók zömmel a termelők kezében vannak, úgyhogy a jövedelem elosztását sokkal könnyebben megoldják a szektoron belül. Magyarországon viszont a feldolgozók többnyire függetlenek a termelőktől, és a feldolgozók üzleti titokként kezelik a kereskedelmi árakat, a termelőknek nincs rálátása erre a kapcsolatra.

A kormánynak sürgősen döntenie kell arról, hogy milyen kormányzati eszközökkel tud segíteni azon, hogy a szektoron belüli jövedelemelosztás arányos legyen. Azt már csak mintegy mellékes számként említette meg a főtítkár, hogy a termelőknek nem csak az UHT tej fogyasztói ára ellen kellene demonstrálniuk, mert nem ez az a termékkör, amely megoldhatja a termelői gondokat, hanem a magasan feldolgozott tejtermékekből származó jövedelem igazságosabb elosztásáért.

H. GY.